INDIAN JOURNAL OF MALAYALAM LANGUAGE RESEARCH STUDIES (സംസ്കൃതി)
(Open Access, Double-Blind Peer Reviewed Journal)
ISSN Online: 3108-1924 ISSN Print: 3139-4558

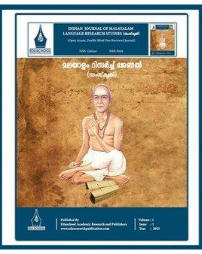

ഭക്ഷണ സംസ്കാരവും മലയാള സാഹിത്യവും

Ratheeshkumar P

Assistant Professor, Department of Malayalam, Marian College Kuttikkanam, kerala, India

Article information
Received: 16th April 2026
Received in revised form: 4th May 2026
Accepted: 23rd June 2026
Available online: 28th July 2026
Volume: 2
Issue: 3
DOI:https://doi.org/10.63090/IJMLRS/3108.1924.0029

Abstract
Kerala's food culture is a reflection of its social structure and historical evolution. In Malayalam literature, food functions as a cultural symbol and a tool of social commentary. In Vaikom Muhammed Basheer's works, food becomes a metaphor for poverty and survival. In Thakazhi Sivashankara Pillai's agricultural narratives, food production and caste-class relations are inextricably linked. Food memories, exile nostalgia, and food writing have emerged as new literary trends in contemporary Malayalam literature. This paper analyses food depictions in Malayalam literature from the perspective of cultural studies. It examines how the food map of Kerala is portrayed in literature through the works of writers like Basheer, Thakazhi, M.T. Vasudevan Nair, Benyamin, and K.R. Meera.

സാരാംശം
കേരളത്തിന്റെ ഭക്ഷണ സംസ്കാരം അതിന്റെ സാമൂഹിക ഘടനയുടെയും ചരിത്രപരമായ പരിണാമത്തിന്റെയും പ്രതിഫലനമാണ്. മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ഭക്ഷണം ഒരു സാംസ്കാരിക ചിഹ്നമായും സാമൂഹിക വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ഉപകരണമായും പ്രവർത്തിക്കുന്നു. വൈക്കം മുഹമ്മദ് ബഷീറിന്റെ കൃതികളിൽ ഭക്ഷണം ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെയും അതിജീവനത്തിന്റെയും രൂപകമായി മാറുന്നു. തകഴി ശിവശങ്കരപ്പിള്ളയുടെ കൃഷിപ്രധാന ആഖ്യാനങ്ങളിൽ ഭക്ഷണ ഉൽപാദനവും ജാതി-വർഗ ബന്ധങ്ങളും അഭേദ്യമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സമകാലിക മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ഭക്ഷണ ഓർമ്മകൾ, പ്രവാസ നൊസ്റ്റാൾജിയ, ഭക്ഷണ എഴുത്ത് എന്നിവ പുതിയ സാഹിത്യ പ്രവണതകളായി ഉയർന്നുവന്നിരിക്കുന്നു. ഈ പ്രബന്ധം മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ ഭക്ഷണ ചിത്രീകരണങ്ങളെ സാംസ്കാരിക പഠനത്തിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ വിശകലനം ചെയ്യുന്നു. ബഷീർ, തകഴി, എം.ടി. വാസുദേവൻ നായർ, ബെന്യാമിൻ, കെ.ആർ. മീര തുടങ്ങിയ എഴുത്തുകാരുടെ കൃതികളിലൂടെ കേരളത്തിന്റെ ഭക്ഷണ ഭൂപടം സാഹിത്യത്തിൽ എങ്ങനെ ആവിഷ്കരിക്കപ്പെടുന്നുവെന്ന് പരിശോധിക്കുന്നു.

പ്രധാന വാക്കുകൾ:- ഭക്ഷണ സംസ്കാരം, മലയാള സാഹിത്യം, ബഷീർ, തകഴി, ജാതി, പ്രവാസം, ഭക്ഷണ ഓർമ്മ, ഭക്ഷണ പഠനങ്ങൾ

ആമുഖം
ഭക്ഷണം മനുഷ്യന്റെ അടിസ്ഥാന ആവശ്യം മാത്രമല്ല, അത് ഒരു സംസ്കാരത്തിന്റെ ഏറ്റവും ആഴമേറിയ ആവിഷ്കാരങ്ങളിലൊന്നാണ്. ക്ലോഡ് ലേവി-സ്ട്രോസ് തന്റെ ഘടനാവാദ നരവംശശാസ്ത്ര പഠനങ്ങളിൽ നിരീക്ഷിച്ചതുപോലെ, പാചകം എന്ന പ്രക്രിയ പ്രകൃതിയിൽ നിന്ന് സംസ്കാരത്തിലേക്കുള്ള മനുഷ്യന്റെ പരിവർത്തനത്തെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്നു.

അസംസ്കൃതമായ ഭക്ഷണ വസ്തുക്കളെ പാചകം ചെയ്ത ഭക്ഷണമാക്കി മാറ്റുന്ന പ്രക്രിയ സാംസ്കാരിക അർത്ഥ നിർമ്മാണത്തിന്റെ ഒരു അടിസ്ഥാന രൂപമാണ്.[1]

കേരളത്തിന്റെ ഭക്ഷണ സംസ്കാരം അതിന്റെ ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ സ്ഥാനം, ചരിത്രപരമായ വ്യാപാര ബന്ധങ്ങൾ, മതപരമാ യ വൈവിധ്യം, ജാതി വ്യവസ്ഥ എന്നിവയാൽ രൂപപ്പെട്ടതാണ്. സുഗന്ധ വ്യഞ്ജനങ്ങളുടെ നാടായ കേരളം പുരാതന കാലം മുതൽ ആഗോള വ്യാപാര ശൃംഖലയുടെ ഭാഗമായിരുന്നു. കെ.ടി. ആചായ തന്റെ ഇന്ത്യൻ ഭക്ഷണത്തിന്റെ ചരിത്രപരമായ പഠനത്തിൽ കേരളത്തിന്റെ സുഗന്ധ വ്യാപാരം ഇന്ത്യൻ ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തെ എങ്ങനെ സ്വാധീനിച്ചുവെന്ന് വിശദമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ട്. കുരുമുളക്, ഏലം, ഗ്രാമ്പൂ, കറുവാപ്പട്ട തുടങ്ങിയ സുഗന്ധ ദ്രവ്യങ്ങൾ കേരളത്തെ ലോക ഭൂപടത്തിൽ അടയാളപ്പെടുത്തിയ ഘടകങ്ങളാണ്.[2]

മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ഭക്ഷണം എന്ന വിഷയം ആദ്യകാല കൃതികൾ മുതൽ സമകാലിക രചനകൾ വരെ വിവിധ രൂപങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. ഭക്ഷണം സാഹിത്യത്തിൽ കേവലം ഒരു പശ്ചാത്തല വിവരണം മാത്രമല്ല; അത് കഥാപാത്ര നിർമ്മിതിയുടെയും സാമൂഹിക വിമർശനത്തിന്റെയും സാംസ്കാരിക ഓർമ്മയുടെയും ശക്തമായ ഉപകരണമാണ്. ഒരു കഥാപാത്രം എന്ത് കഴിക്കുന്നു, എങ്ങനെ കഴിക്കുന്നു, ആരോടൊപ്പം കഴിക്കുന്നു എന്നിവയെല്ലാം ആ കഥാപാത്രത്തിന്റെ സാമൂഹിക സ്ഥാനം, സാംസ്കാരിക പശ്ചാത്തലം, മാനസിക അവസ്ഥ എന്നിവയെ വ്യക്തമാക്കുന്ന സൂചകങ്ങളാണ്. ഈ പ്രബന്ധം മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ ഭക്ഷണ ചിത്രീകരണങ്ങളെ ഭക്ഷണ പഠനങ്ങളുടെ (food studies) സൈദ്ധാന്തിക ചട്ടക്കൂടിൽ വിശകലനം ചെയ്യാൻ ശ്രമിക്കുന്നു.

അർജുൻ അപ്പാദുരൈ തന്റെ പ്രഭാവശാലിയായ പഠനത്തിൽ ഭക്ഷണത്തെ ഒരു ദേശീയ പദ്ധതിയായി നിർമ്മിക്കുന്ന പ്രക്രിയയെ വിശകലനം ചെയ്യുന്നു. പാചക പുസ്തകങ്ങളും ഭക്ഷണ എഴുത്തും ദേശീയ സ്വത്വ നിർമ്മിതിയിൽ വഹിക്കുന്ന പങ്ക് അദ്ദേഹം വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഇന്ത്യൻ പാചക പുസ്തകങ്ങൾ എങ്ങനെ പ്രാദേശിക ഭക്ഷണ വൈവിധ്യത്തെ ഒരു ദേശീയ പാചക പാരമ്പര്യമായി പുനർനിർമ്മിക്കുന്നുവെന്ന് അപ്പാദുരൈ തെളിയിക്കുന്നു. ഈ സൈദ്ധാന്തിക ചട്ടക്കൂട് കേരളീയ ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ സാഹിത്യ ആവിഷ്കാരങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കാൻ അത്യന്തം പ്രസക്തമാണ്.[3]

ഈ സൈദ്ധാന്തിക പശ്ചാത്തലത്തിൽ, മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ ഭക്ഷണ ആഖ്യാനങ്ങൾ കേരളീയ സ്വത്വത്തിന്റെ നിർമ്മിതിയിലും പുനർനിർമ്മിതിയിലും എങ്ങനെ പങ്കാളിയാകുന്നുവെന്ന് ഈ പ്രബന്ധം അന്വേഷിക്കുന്നു. ബഷീർ, തകഴി, എം.ടി. വാസുദേവൻ നായർ, കെ.ആർ. മീര തുടങ്ങിയ എഴുത്തുകാരുടെ കൃതികളിലൂടെ കേരളത്തിന്റെ ഭക്ഷണ ഭൂപടം സാഹിത്യത്തിൽ എങ്ങനെ ആവിഷ്കരിക്കപ്പെടുന്നുവെന്ന് പരിശോധിക്കുന്നു. ഭക്ഷണം എന്ന ദൈനംദിന അനുഭവത്തെ സാഹിത്യ വസ്തുവാക്കി മാറ്റുന്ന പ്രക്രിയയെയും അതിന്റെ രാഷ്ട്രീയ-സാംസ്കാരിക മാനങ്ങളെയും ഈ ലേഖനം വിശകലനം ചെയ്യുന്നു.

സിഡ്നി മിൻറ്റ്സ് ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നതുപോലെ, ഭക്ഷണത്തിന്റെ ചരിത്രം അധികാരത്തിന്റെയും സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെയും ചരിത്രമാണ്. ഭക്ഷണം രുചിക്കുക എന്നത് സ്വാതന്ത്ര്യം രുചിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണെന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിരീക്ഷണം കേരളത്തിന്റെ സാമൂഹിക ചരിത്രത്തിൽ, പ്രത്യേകിച്ച് ജാതി വിവേചനത്തിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ മാനങ്ങളിൽ, ആഴത്തിൽ പ്രതിധ്വനിക്കുന്ന ഒന്നാണ്. ഈ ലേഖനത്തിന്റെ അന്വേഷണ പരിധിയിൽ ഈ സൈദ്ധാന്തിക ചട്ടക്കൂടും ഉൾപ്പെടുന്നു.

കേരളത്തിലെ ഭക്ഷണം: ഒരു സാംസ്കാരിക ചിഹ്നം

കേരളത്തിന്റെ ഭക്ഷണ സംസ്കാരം ഇന്ത്യയിലെ മറ്റ് പ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമായ സവിശേഷതകൾ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു. തെങ്ങിന്റെ സർവ്വവ്യാപിത്വം കേരളീയ ഭക്ഷണത്തിന്റെ ഏറ്റവും പ്രകടമായ സവിശേഷതയാണ്. തേങ്ങാപ്പാൽ, വെളിച്ചെണ്ണ, തേങ്ങ ചിരകിയത് എന്നിവ മിക്കവാറും എല്ലാ കേരളീയ വിഭവങ്ങളിലും കാണപ്പെടുന്നു. അരിയുടെ പ്രാധാന്യം, സമുദ്ര ഭക്ഷണത്തിന്റെ സമൃദ്ധി, സുഗന്ധ വ്യഞ്ജനങ്ങളുടെ ഉദാരമായ ഉപയോഗം എന്നിവ കേരളീയ പാചക പാരമ്പര്യത്തിന്റെ മറ്റ് അടിസ്ഥാന ഘടകങ്ങളാണ്. കെ.ടി. ആചായ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നതുപോലെ, ഇന്ത്യൻ ഭക്ഷണ ചരിത്രത്തിൽ കേരളത്തിന്റെ സുഗന്ധ വ്യാപാരം ഒരു നിർണ്ണായക പങ്ക് വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്.[2]

കേരളീയ ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഏറ്റവും ശ്രദ്ധേയമായ സവിശേഷത അതിന്റെ മതപരമായ വൈവിധ്യമാണ്. ഹിന്ദു, ക്രിസ്ത്യൻ, മുസ്ലിം സമുദായങ്ങൾ അവരവരുടെ തനതായ പാചക പാരമ്പര്യങ്ങൾ വികസിപ്പിച്ചെടുത്തിട്ടുണ്ട്. നമ്പൂതിരി ബ്രാഹ്മണരുടെ സസ്യാഹാര

പാരമ്പര്യം, നായർ സമുദായത്തിന്റെ മിശ്ര ഭക്ഷണ രീതി, മാപ്പിള സമുദായത്തിന്റെ അറബ് സ്വാധീനമുള്ള പാചക ശൈലി, സിറിയൻ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ തനതായ മാംസാഹാര പാരമ്പര്യം ഇവയെല്ലാം കേരളീയ ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ വൈവിധ്യ സമ്പന്നമായ ഘടനയെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നു. സദ്യ ഹിന്ദു ക്ഷേത്ര സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമാണെങ്കിൽ, ബിരിയാണി മലബാർ മുസ്ലിം സംസ്കാരത്തിന്റെ അടയാളമാണ്. ഈ വൈവിധ്യം മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ സമൃദ്ധമായി പ്രതിഫലിക്കുന്നു.

ഓണസദ്യ കേരളീയ ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഏറ്റവും പ്രതീകാത്മക ആവിഷ്കാരമാണ്. വാഴയിലയിൽ വിളമ്പുന്ന സസ്യാഹാര വിഭവങ്ങളുടെ ഈ ശ്രേണി കേവലം ഒരു ഭക്ഷണ രീതി മാത്രമല്ല, സമത്വത്തിന്റെയും സമൃദ്ധിയുടെയും സാമൂഹിക ഐക്യത്തിന്റെയും പ്രതീകമാണ്. മാവേലി കഥയിലൂടെ സദ്യ ഒരു ഉട്ടോപ്യൻ ഭൂതകാലത്തിന്റെ ഓർമ്മയെ ജീവിപ്പിക്കുന്നു. ഇരുപത്തിയാറോളം വിഭവങ്ങൾ ഒരു നിശ്ചിത ക്രമത്തിൽ വാഴയിലയിൽ വിളമ്പുന്ന സദ്യ കേരളീയ ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഒരു കലാരൂപമാണ്. പായസം, അവിയൽ, സാമ്പാർ, കാളൻ, ഓലൻ, എരിശ്ശേരി, പുളിശ്ശേരി, രസം, ഉപ്പേരി, പപ്പടം ഓരോ വിഭവത്തിനും സദ്യയിൽ ഒരു നിശ്ചിത സ്ഥാനമുണ്ട്. സദ്യയുടെ ഈ സാംസ്കാരിക പ്രാധാന്യം മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ഒട്ടേറെ തവണ ചിത്രീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.[4]

ജാതി വ്യവസ്ഥയും ഭക്ഷണ സംസ്കാരവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം കേരളത്തിൽ അഗാധമാണ്. ഓരോ ജാതിക്കും അതിന്റേതായ ഭക്ഷണ നിയമങ്ങളും നിരോധനങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. സസ്യാഹാരം-മാംസാഹാരം വിഭജനം ജാതി ശ്രേണിയുടെ ഒരു അടയാളമായി പ്രവർത്തിച്ചു. ഒരുമിച്ച് ഭക്ഷണം കഴിക്കൽ (commensality) സാമൂഹിക അതിർത്തികളെ നിർണ്ണയിക്കുന്ന ഒരു പ്രധാന ആചാരമായിരുന്നു. ആരോട് ഒപ്പം ഭക്ഷണം കഴിക്കാം, ആരുടെ കയ്യിൽ നിന്ന് ഭക്ഷണം സ്വീകരിക്കാം, ആരുടെ വീട്ടിൽ ഭക്ഷണം കഴിക്കാം എന്നിവ ജാതി നിയമങ്ങളാൽ കർശനമായി നിയന്ത്രിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ ഭക്ഷണപരമായ വിവേചനം കേരളത്തിന്റെ സാമൂഹിക ചരിത്രത്തിന്റെ ഒരു ഇരുണ്ട അധ്യായമാണ്.

സുഗന്ധ വ്യാപാരം കേരളത്തിന്റെ ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തെ ആഗോളവൽക്കരിക്കുന്നതിൽ നിർണ്ണായക പങ്ക് വഹിച്ചു. റോമൻ, അറബ്, ചൈനീസ്, പോർച്ചുഗീസ്, ഡച്ച്, ബ്രിട്ടീഷ് സ്വാധീനങ്ങൾ കേരളീയ ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തെ സമ്പന്നമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. കൊച്ചിയിലെ ജൂത സമുദായത്തിന്റെ ഭക്ഷണ പാരമ്പര്യം, ആംഗ്ലോ-ഇന്ത്യൻ പാചക ശൈലി, ഫോർട്ട് കൊച്ചിയിലെ പോർച്ചുഗീസ് സ്വാധീനമുള്ള വിഭവങ്ങൾ ഇവയെല്ലാം കേരളത്തിന്റെ ബഹുസ്വര ഭക്ഷണ പൈതൃകത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്. ഈ ചരിത്രപരമായ ആഴം മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ ഭക്ഷണ ചിത്രീകരണങ്ങൾക്ക് ഒരു സവിശേഷ സമ്പന്നത നൽകുന്നു.

ബഷീറിന്റെ കൃതികളിലെ ഭക്ഷണ ചിത്രീകരണം

വൈക്കം മുഹമ്മദ് ബഷീർ (1908-1994) മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ ഏറ്റവും ജനപ്രിയ എഴുത്തുകാരിൽ ഒരാളാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിൽ ഭക്ഷണം ഒരു കേന്ദ്ര രൂപകമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. വിശപ്പും ദാരിദ്ര്യവും ബഷീർ സാഹിത്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന വിഷയങ്ങളാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വന്തം ജീവിതാനുഭവങ്ങൾ ദാരിദ്ര്യം, അലഞ്ഞുതിരിയൽ, വിശപ്പ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹിത്യ ലോകത്തിന്റെ അടിത്തറയാണ്. 'പാത്തുമ്മയുടെ ആട്' എന്ന നോവലിൽ ഭക്ഷണവും വിശപ്പും കുടുംബ ജീവിതത്തിന്റെ കേന്ദ്ര ബിന്ദുക്കളായി മാറുന്നു.[5]

'പാത്തുമ്മയുടെ ആട്' (1959) എന്ന കൃതിയിൽ ഭക്ഷണത്തിന്റെ അഭാവവും സമൃദ്ധിയും ഒരു കുടുംബത്തിന്റെ ഭാഗ്യ നിർഭാഗ്യങ്ങളെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്നു. ആടിന്റെ പാൽ കുടുംബത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക പ്രതീക്ഷയുടെ പ്രതീകമാണ്. ബഷീർ ഹാസ്യാത്മകമായ ശൈലിയിൽ ഭക്ഷണത്തെ ചിത്രീകരിക്കുമ്പോഴും, അതിനു പിന്നിലെ ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ വേദന വായനക്കാരനെ സ്പർശിക്കുന്നു. ഒരു ദരിദ്ര മുസ്ലിം കുടുംബത്തിന്റെ ദൈനംദിന ജീവിതത്തിൽ ഭക്ഷണം എങ്ങനെ ഒരു നിരന്തര ആശങ്കയായി നിലനിൽക്കുന്നുവെന്ന് ബഷീർ സൂക്ഷ്മമായി അവതരിപ്പിക്കുന്നു. പാത്തുമ്മ എന്ന കഥാപാത്രം ഭക്ഷണം ഒരുക്കുന്ന, വിതരണം ചെയ്യുന്ന, കുടുംബത്തെ പോറ്റുന്ന ഒരു സ്ത്രീ ശക്തിയുടെ പ്രതീകമാണ്. ആടിന്റെ പാൽ കുടുംബത്തിന്റെ ഭക്ഷണ സുരക്ഷിതത്വത്തിന്റെ ഒരു ഉറവിടമായി മാറുന്നതും, ആട് നഷ്ടപ്പെടുമ്പോൾ ആ സുരക്ഷിതത്വം തകരുന്നതും നോവലിന്റെ കേന്ദ്ര ആഖ്യാനമാണ്.

ബഷീറിന്റെ 'അനുരാഗത്തിന്റെ ദിനങ്ങൾ' എന്ന കൃതിയിലും ഭക്ഷണം ഒരു പ്രധാന പ്രമേയമാണ്. പ്രണയവും വിശപ്പും ഇടകലർന്ന് വരുന്ന ഈ നോവലിൽ, ഭക്ഷണം സ്നേഹത്തിന്റെയും പരിചരണത്തിന്റെയും ഭാഷയായി മാറുന്നു. സ്നേഹിക്കുന്നവർ പരസ്പരം ഭക്ഷണം പങ്കിടുന്ന രംഗങ്ങൾ പ്രണയത്തിന്റെ ഭൗതിക ആവിഷ്കാരങ്ങളാണ്.

'ന്റുപ്പുപ്പാക്കൊരാനേണ്ടാർന്ന്' എന്ന നോവലിൽ ഭക്ഷണം സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങളുടെയും അയൽക്കൂട്ട ജീവിതത്തിന്റെയും ചിത്രീകരണത്തിനുള്ള ഒരു മാധ്യമമായി ബഷീർ ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഹിന്ദു-മുസ്ലിം അയൽവാസികൾ ഭക്ഷണം പങ്കിടുന്ന രംഗങ്ങൾ മതസൗഹാർദ്ദത്തിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ ആവിഷ്കാരമാണ്.[6]

ബഷീറിന്റെ ഭക്ഷണ ചിത്രീകരണത്തിന്റെ ഒരു സവിശേഷത മലബാർ മുസ്ലിം ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ ആധികാരിക പ്രതിനിധാനമാണ്. പൊറോട്ട, ബിരിയാണി, നെയ്ച്ചോറ്, പത്തിരി, കോഴിക്കറി, ഇറച്ചിക്കറി, ഉണ്ണിയപ്പം, നെയ്യപ്പം തുടങ്ങിയ വിഭവങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. ഈ ഭക്ഷണ വിവരണങ്ങൾ മലബാറിന്റെ സാംസ്കാരിക ഭൂമികയെ വായനക്കാർക്ക് ഇന്ദ്രിയപരമായി അനുഭവവേദ്യമാക്കുന്നു. വിശപ്പിന്റെ തീവ്രത വിവരിക്കുമ്പോൾ ബഷീർ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഭാഷയുടെ ശക്തി അദ്വിതീയമാണ്. 'വയറ്റിൽ കാറ്റടിക്കുക' എന്ന പ്രയോഗം വിശപ്പിന്റെ ശാരീരിക അനുഭവത്തെ അതിശക്തമായി ആവിഷ്കരിക്കുന്ന ഒരു ബഷീറിയൻ പ്രയോഗമാണ്.

ബഷീറിന്റെ ചെറുകഥകളിലും ഭക്ഷണം ഒരു ആവർത്തിക്കുന്ന രൂപകമാണ്. 'വിശ്വവിഖ്യാതമായ മൂക്ക്' എന്ന കഥയിൽ ഹാസ്യവും ഭക്ഷണവും ഇടകലർന്ന് വരുന്നു. ബഷീറിന്റെ ആത്മകഥാപരമായ രചനകളിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അലഞ്ഞുതിരിയൽ കാലത്തെ വിശപ്പിന്റെ അനുഭവങ്ങൾ ഹൃദയസ്പർശിയായി വിവരിക്കപ്പെടുന്നു. ഭക്ഷണമില്ലായ്മ എന്ന അനുഭവം ബഷീറിന്റെ സാഹിത്യ ലോകത്തിന്റെ അടിത്തറയിൽ ആഴത്തിൽ വേരൂന്നിയിരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയുടെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞ കാലത്ത് ബഷീർ അനുഭവിച്ച വിശപ്പ്, അന്യരുടെ കാരുണ്യത്തിൽ ലഭിച്ച ഭക്ഷണം, ഭക്ഷണം ലഭിക്കാതെ ഉറങ്ങിയ രാത്രികൾ ഇവയെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിൽ പ്രത്യക്ഷമായും പരോക്ഷമായും നിഴലിക്കുന്നു.

ബഷീറിന്റെ ഭക്ഷണ ലോകത്തിന്റെ മറ്റൊരു മാനം ഭക്ഷണവും മതവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധമാണ്. നോമ്പ് കാലത്തെ ഭക്ഷണ നിയന്ത്രണവും നോമ്പ് തുറക്കുന്ന സമയത്തെ ഭക്ഷണ ആഘോഷവും ബഷീറിന്റെ കൃതികളിൽ ചിത്രീകരിക്കപ്പെടുന്നു. പെരുന്നാൾ ഭക്ഷണം ബിരിയാണി, പത്തിരി, നെയ്ച്ചോറ് മതപരമായ ആഘോഷത്തിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ ആവിഷ്കാരമാണ്. ഇസ്ലാമിക ഭക്ഷണ നിയമങ്ങളും (ഹലാൽ) മലബാർ മുസ്ലിം ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തെ രൂപപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു ഘടകമാണ്.

മലയാള നോവലിലെ ഭക്ഷണവും ജാതി-വർഗ ബന്ധങ്ങളും

മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ഭക്ഷണം ജാതി-വർഗ ബന്ധങ്ങളുടെ ഒരു പ്രധാന സൂചകമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ആരു എന്ത് കഴിക്കുന്നു, ആരോടൊപ്പം കഴിക്കുന്നു, ആർക്ക് ഭക്ഷണം ലഭിക്കുന്നു, ആർക്ക് ലഭിക്കുന്നില്ല എന്നിവയെല്ലാം സാമൂഹിക അധികാര ഘടനയുടെ പ്രതിഫലനങ്ങളാണ്. ഇന്ത്യൻ സന്ദർഭത്തിൽ ഭക്ഷണവും ജാതിയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം അഗാധമാണെന്ന് ഗോപാൽ ഗുരു ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. ഭക്ഷണം ഒരു സാംസ്കാരിക ശ്രേണിയുടെ രൂപകമാണെന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശകലനം ഇന്ത്യൻ സാഹിത്യത്തിലെ ഭക്ഷണ ചിത്രീകരണങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കാൻ അത്യന്തം പ്രസക്തമാണ്.[7]

മലയാള നോവലിന്റെ ആദ്യ കാലഘട്ടത്തിൽ തന്നെ ഭക്ഷണവും ജാതിയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം ദൃശ്യമാണ്. ചന്തുമേനോന്റെ 'ഇന്ദുലേഖ'യിൽ (1889) നായർ തറവാട്ടിലെ ഭക്ഷണ രീതികൾ ജാതി-വർഗ അധികാരത്തിന്റെ ചിഹ്നങ്ങളാണ്. ഭക്ഷണം വിളമ്പുന്ന ക്രമം, ഭക്ഷണ മുറിയിലെ ഇരിപ്പിടങ്ങളുടെ വിന്യാസം, പ്രത്യേക വിഭവങ്ങൾ ആർക്ക് ലഭിക്കുന്നു എന്നിവയെല്ലാം ജാതി ശ്രേണിയെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നു. നമ്പൂതിരി സന്ദർശകർക്ക് പ്രത്യേക ഭക്ഷണം ഒരുക്കുന്നതും, വേലക്കാർക്ക് അവശേഷിക്കുന്ന ഭക്ഷണം നൽകുന്നതും ജാതി അധികാരത്തിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ ആവിഷ്കാരങ്ങളാണ്.

തീണ്ടൽ എന്ന ആചാരം ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിൽ ഏറ്റവും ക്രൂരമായി പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. കീഴ്ജാതിക്കാർക്ക് മേൽജാതിക്കാരുടെ വീടുകളിൽ ഭക്ഷണം കഴിക്കാൻ അനുവാദമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പൊതു ഭക്ഷണശാലകളിൽ പോലും ജാതി വിവേചനം നിലനിന്നിരുന്നു. ഈ വിവേചനം മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ശക്തമായി ചിത്രീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. പൊറ്റെക്കാട്ടിന്റെ 'ഒരു ദേശത്തിന്റെ കഥ'യിൽ ഭക്ഷണ വിതരണത്തിലെ അസമത്വം ഗ്രാമീണ സമൂഹത്തിന്റെ ജാതി ഘടനയെ തുറന്നുകാട്ടുന്നു. ഭൂവുടമകൾ ധാരാളമായ ഭക്ഷണം ആസ്വദിക്കുമ്പോൾ കർഷക തൊഴിലാളികൾ കഞ്ഞിയിൽ കഴിയേണ്ടി വരുന്ന അവസ്ഥ നോവലിൽ യഥാതഥമായി ചിത്രീകരിക്കപ്പെടുന്നു.[8]

ദലിത് സാഹിത്യത്തിൽ ഭക്ഷണം ഒരു രാഷ്ട്രീയ പ്രസ്താവനയാണ്. മാംസാഹാരം, പ്രത്യേകിച്ച് ഗോമാംസം, ദലിത് സ്വത്വത്തിന്റെ ഒരു പ്രതീകമായി മാറിയിട്ടുണ്ട്. ഭക്ഷണ തെരഞ്ഞെടുപ്പ് എന്നത് ഒരു രാഷ്ട്രീയ പ്രവൃത്തിയാണെന്ന ധാരണ സമകാലിക മലയാള ദലിത് സാഹിത്യത്തിൽ ശക്തമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. ബ്രാഹ്മണ്യ ഭക്ഷണ ശ്രേണിയെ ചോദ്യം ചെയ്യുന്ന ദലിത് രചനകൾ ഭക്ഷണത്തെ ഒരു പ്രതിരോധ മാധ്യമമായി ഉപയോഗിക്കുന്നു. സുഭാഷ് ചന്ദ്രന്റെയും എസ്. ഹരീഷിന്റെയും കൃതികളിൽ ഭക്ഷണവും ജാതിയും തമ്മിലുള്ള സംഘർഷം സൂക്ഷ്മമായി അവതരിപ്പിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്.

വർഗ വ്യത്യാസങ്ങൾ ഭക്ഷണ രീതികളിൽ പ്രകടമാണ്. ഉന്നത വർഗത്തിന്റെ 'സദ്യ'യും ദരിദ്രരുടെ 'കഞ്ഞിയും' തമ്മിലുള്ള അന്തരം മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ഒരു ആവർത്തിക്കുന്ന പ്രമേയമാണ്. ദാരിദ്ര്യം അനുഭവിക്കുന്ന കഥാപാത്രങ്ങൾക്ക് കഞ്ഞി മാത്രമാണ് ഭക്ഷണം; സമ്പന്ന കഥാപാത്രങ്ങൾക്ക് വിഭവ സമൃദ്ധമായ സദ്യ ലഭ്യമാണ്. ഈ വൈരുദ്ധ്യം സാമൂഹിക അസമത്വത്തിന്റെ ഏറ്റവും ദൃശ്യമായ രൂപമാണ്. കഞ്ഞി എന്ന വാക്ക് മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ ഒരു സാർവത്രിക പ്രതീകമായി മാറിയിട്ടുണ്ട്. 'കഞ്ഞി കുടിക്കാൻ പോലും വകയില്ല' എന്ന പ്രയോഗം ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ അങ്ങേയറ്റത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒരു ഭാഷാ പ്രയോഗമാണ്.[9]

ഇ.വി. രാമകൃഷ്ണൻ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നതുപോലെ, മലയാള ദലിത് നോവലിൽ ഭക്ഷണം ആഖ്യാന ഘടനയുടെ ഒരു അടിസ്ഥാന ഘടകമാണ്. ജാതി വിവേചനത്തിന്റെ അനുഭവങ്ങൾ പലപ്പോഴും ഭക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട രംഗങ്ങളിലൂടെയാണ് ആവിഷ്കരിക്കപ്പെടുന്നത്. ഒരുമിച്ച് ഭക്ഷണം കഴിക്കാൻ അനുവാദം ലഭിക്കാതിരിക്കുന്ന അനുഭവം, മേൽജാതിക്കാരുടെ ഭക്ഷണ അവശേഷം സ്വീകരിക്കേണ്ടി വരുന്ന നിർബന്ധിത അവസ്ഥ, ഭക്ഷണ സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിക്കുന്ന നിമിഷങ്ങളിലെ വിമോചന അനുഭവം ഇവയെല്ലാം ദലിത് ആഖ്യാനത്തിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ മാനങ്ങളാണ്.

തകഴിയുടെ കൃഷിപ്രധാന ഭക്ഷണ ആഖ്യാനങ്ങൾ

തകഴി ശിവശങ്കരപ്പിള്ള (1912-1999) മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ കുട്ടനാടൻ കാർഷിക ജീവിതത്തിന്റെ ഏറ്റവും ശക്തമായ ചിത്രീകാരനാണ്. ജ്ഞാനപീഠ പുരസ്കാര ജേതാവായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിൽ ഭക്ഷണ ഉൽപാദനം, കൃഷി, കർഷക ജീവിതം, ഭൂമി ബന്ധങ്ങൾ എന്നിവ അഭേദ്യമായി കൂട്ടിച്ചേർക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. 'കയർ' (1978) എന്ന ബൃഹദ്നോവലിൽ കുട്ടനാടൻ നെൽപ്പാടങ്ങളുടെ ചിത്രീകരണം ഭക്ഷണ ഉൽപാദനത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥയെ അനാവരണം ചെയ്യുന്നു. നെല്ല് കേരളത്തിന്റെ പ്രധാന ഭക്ഷ്യ ധാന്യം ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്ന പ്രക്രിയ, അതിലെ അധ്വാനം, ചൂഷണം, സംഘർഷം എന്നിവ 'കയറിന്റെ' കേന്ദ്ര ആഖ്യാനമാണ്.[10]

'തോട്ടിയുടെ മകൻ' (1947) എന്ന നോവലിൽ തകഴി ഭക്ഷണത്തിന്റെ അഭാവത്തെ ദലിത് ജീവിതത്തിന്റെ ഏറ്റവും ക്രൂരമായ യാഥാർത്ഥ്യമായി ചിത്രീകരിക്കുന്നു. തോട്ടി സമുദായത്തിന്റെ ഭക്ഷണ രീതികൾ അവർ എന്ത് കഴിക്കുന്നു, എങ്ങനെ ഭക്ഷണം ലഭിക്കുന്നു, മറ്റുള്ളവർ ഭക്ഷണം കഴിച്ച ശേഷം അവശേഷിക്കുന്നവ സ്വീകരിക്കേണ്ടി വരുന്ന അവസ്ഥ ഇവയെല്ലാം ജാതി അടിമത്തത്തിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ മാനങ്ങളെ വ്യക്തമാക്കുന്നു. ചുവരോരങ്ങളിലും പടിപ്പുരയ്ക്ക് പുറത്തും ഇരുന്ന് ഭക്ഷണം കഴിക്കേണ്ടി വരുന്ന കഥാപാത്രങ്ങളുടെ അനുഭവം ജാതി വിവേചനത്തിന്റെ ഏറ്റവും ഹൃദയഭേദകമായ ചിത്രീകരണങ്ങളിലൊന്നാണ്.

തകഴിയുടെ ചെറുകഥകളിൽ അരിയും മീനും കേരള ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന ഘടകങ്ങളായി ആവർത്തിച്ച് പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. 'ചെമ്മീൻ' (1956) എന്ന നോവലിൽ മത്സ്യബന്ധനവും മത്സ്യ ഭക്ഷണവും കടലോര ജീവിതത്തിന്റെ അടിത്തറയാണ്. കരിമീൻ, ചെമ്മീൻ, കക്ക, കണവ, അയല, ചാള, മത്തി എന്നിവയെല്ലാം കേരളീയ കടലോര ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമായി തകഴി ചിത്രീകരിക്കുന്നു. ചെമ്മീൻ നോവലിൽ കടൽ ഭക്ഷണ ദാതാവായും, അതേ സമയം ജീവൻ അപഹരിക്കുന്ന ശക്തിയായും ചിത്രീകരിക്കപ്പെടുന്നു. മീൻ കറിയുടെ മണം, കടൽത്തീരത്തെ മീൻ ഉണക്കൽ, ചന്തയിലെ മത്സ്യ വിപണനം ഇവയെല്ലാം കടലോര ജീവിതത്തിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ ഭൂമികയാണ്.

തകഴിയുടെ കൃതികളിൽ ഭക്ഷണ ഉൽപാദനവും ഉപഭോഗവും തമ്മിലുള്ള അന്തരം ഒരു രാഷ്ട്രീയ വിഷയമാണ്. ഭക്ഷണം ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്നവർക്ക് അത് ലഭിക്കാത്ത അവസ്ഥ, ഭൂമി ബന്ധങ്ങളുടെ അനീതി, കർഷക ചൂഷണം എന്നിവ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിലെ കേന്ദ്ര പ്രമേയങ്ങളാണ്. നെല്ല് വിളയിക്കുന്ന കർഷകൻ വിശന്നിരിക്കുന്നതും, ഭൂവുടമ സമൃദ്ധമായ സദ്യ ആസ്വദിക്കുന്നതും തമ്മിലുള്ള വൈരുദ്ധ്യം തകഴിയുടെ മിക്ക കൃതികളിലും ആവർത്തിക്കുന്നു. ഈ അർത്ഥത്തിൽ, തകഴിയുടെ ഭക്ഷണ ആഖ്യാനങ്ങൾ കാർഷിക രാഷ്ട്രീയത്തിന്റെ സാഹിത്യ

ആവിഷ്കാരങ്ങളാണ്. കെ.എം. ജോർജ് നിരീക്ഷിക്കുന്നതുപോലെ, തകഴിയുടെ കാർഷിക സാഹിത്യം കേരളത്തിന്റെ ഭൂ പരിഷ്കരണ ചരിത്രത്തെ സാഹിത്യപരമായി രേഖപ്പെടുത്തുന്ന പ്രധാന ഉറവിടമാണ്.[11]

സമകാലിക ഭക്ഷണ എഴുത്തും ഓർമ്മക്കുറിപ്പുകളും

സമകാലിക മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ഭക്ഷണ എഴുത്ത് (food writing) ഒരു പ്രധാന സാഹിത്യ പ്രവണതയായി ഉയർന്നുവന്നിരിക്കുന്നു. ഓർമ്മക്കുറിപ്പുകൾ, യാത്രാവിവരണങ്ങൾ, പാചക പുസ്തകങ്ങൾ, ബ്ലോഗുകൾ എന്നിവയിൽ ഭക്ഷണം ഒരു സാഹിത്യ വിഷയമായി കൂടുതൽ ശ്രദ്ധ നേടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഭക്ഷണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള എഴുത്ത് കേവലം പാചകക്കുറിപ്പല്ല, മറിച്ച് സാംസ്കാരിക ആവിഷ്കാരമാണ്. ഒരു വിഭവത്തിന്റെ കഥ പറയുമ്പോൾ, അത് ഒരു സമുദായത്തിന്റെ, ഒരു പ്രദേശത്തിന്റെ, ഒരു കാലഘട്ടത്തിന്റെ കഥ കൂടിയാണ്. ഈ അർത്ഥത്തിൽ, ഭക്ഷണ എഴുത്ത് ഒരു സൂക്ഷ്മ ചരിത്രരചന (micro-history) കൂടിയാണ്.

എം.ടി. വാസുദേവൻ നായരുടെ കൃതികളിൽ ഭക്ഷണ ഓർമ്മകൾ ഒരു പ്രധാന പ്രമേയമാണ്. 'രണ്ടാമൂഴ'ത്തിൽ (1984) ഭീമന്റെ പാചക വൈദഗ്ധ്യം ഒരു കഥാപാത്ര സവിശേഷതയായി ചിത്രീകരിക്കപ്പെടുന്നു. മഹാഭാരതത്തിലെ ഏറ്റവും ശക്തനായ യോദ്ധാവ് ഒരു മികച്ച പാചകക്കാരൻ കൂടിയാണെന്ന ആശയം ആൺ സ്വത്വത്തിന്റെ പരമ്പരാഗത ധാരണകളെ ചോദ്യം ചെയ്യുന്നു. 'നാലുകെട്ട്' (1958) എന്ന നോവലിൽ തറവാട്ടിലെ ഭക്ഷണ രീതികൾ കുടുംബ ബന്ധങ്ങളുടെയും അധികാര ഘടനകളുടെയും പ്രതിഫലനമാണ്. അമ്മയുടെ അടുക്കള, അമ്മയുടെ പാചകം എന്നിവ ഗൃഹാതുരത്വത്തിന്റെ (nostalgia) ശക്തമായ ഉറവിടങ്ങളായി എം.ടിയുടെര ചനകളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നു. നഷ്ടപ്പെട്ട ബാല്യത്തിന്റെ രുചി അമ്മയുണ്ടാക്കിയ പായസം, അമ്മൂമ്മയുടെ അച്ചാർ, തറവാട്ടിലെ ഓണസദ്യ ഇവ എം.ടിയുടെ ആഖ്യാനങ്ങളിൽ ഗൃഹാതുരത്വത്തിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ ഉറവിടങ്ങളാണ്.[12]

പ്രവാസ സാഹിത്യത്തിലെ ഭക്ഷണ നൊസ്റ്റാൾജിയ

കേരളത്തിൽ നിന്നുള്ള വൻതോതിലുള്ള പ്രവാസം ഗൾഫ് രാജ്യങ്ങളിലേക്കും, പിന്നീട് പാശ്ചാത്യ രാജ്യങ്ങളിലേക്കും ഭക്ഷണ നൊസ്റ്റാൾജിയ എന്ന പ്രമേയത്തെ മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ശക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. പ്രവാസ സാഹിത്യത്തിൽ നാട്ടിലെ ഭക്ഷണത്തിന്റെ ഓർമ്മ ഒരു ആവർത്തിക്കുന്ന വിഷയമാണ്. അമ്മയുടെ സാമ്പാർ, നാട്ടിലെ കള്ളുഷാപ്പിലെ മീൻകറി, ഓണസദ്യയുടെ ഓർമ്മ, പലഹാരങ്ങളുടെ മണം എന്നിവയെല്ലാം പ്രവാസിയുടെ ഗൃഹാതുരത്വത്തിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ ആവിഷ്കാരങ്ങളാണ്. പ്രവാസ ജീവിതത്തിൽ നാട്ടിലെ ഭക്ഷണം ഒരുക്കാനുള്ള ശ്രമം ചേരുവകൾ കണ്ടെത്തൽ, നാട്ടിൽ നിന്ന് സാധനങ്ങൾ കൊണ്ടുവരൽ, അന്യ നാട്ടിൽ കേരള ഭക്ഷണം പുനർനിർമ്മിക്കൽ ഇവ സ്വത്വ സംരക്ഷണത്തിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ പ്രവൃത്തികളാണ്.

ബെന്യാമിന്റെ 'ആടുജീവിതം' (2008) എന്ന നോവൽ പ്രവാസ ജീവിതത്തിലെ ഭക്ഷണ അനുഭവത്തിന്റെ ഏറ്റവും തീവ്രമായ ചിത്രീകരണങ്ങളിലൊന്നാണ്. നജീബ് എന്ന നായക കഥാപാത്രം സൗദി അറേബ്യയിലെ മരുഭൂമിയിൽ ഒരു ആട്ടിടയനായി അടിമ ജീവിതം നയിക്കേണ്ടി വരുന്ന കഥയാണ് നോവൽ പറയുന്നത്. നജീബിന്റെ വിശപ്പിന്റെ അനുഭവം, അറബ് ഭക്ഷണവുമായുള്ള ഏറ്റുമുട്ടൽ, നാട്ടിലെ ഭക്ഷണത്തിനായുള്ള ദാഹം എന്നിവ നോവലിന്റെ ഭാവനാത്മക ലോകത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന ഘടകങ്ങളാണ്. ഒരു മരുഭൂമിയിലെ ആട്ടിടയന്റെ ജീവിതത്തിൽ ഭക്ഷണം അതിജീവനത്തിന്റെ ഏറ്റവും അടിസ്ഥാന ചോദ്യമായി മാറുന്നു. ആടുകൾക്കൊപ്പം ആടിന്റെ തീറ്റ കഴിക്കേണ്ടി വരുന്ന നജീബിന്റെ അനുഭവം മനുഷ്യ അന്തസ്സിന്റെ ഭക്ഷണപരമായ അധഃപതനത്തിന്റെ ഏറ്റവും ഹൃദയഭേദകമായ ചിത്രീകരണമാണ്.[13]

ഗൾഫ് പ്രവാസ സാഹിത്യത്തിൽ ഭക്ഷണം വേറെയും മാനങ്ങൾ കൈക്കൊള്ളുന്നു. ഗൾഫ് മലയാളികളുടെ 'മെസ്സ്' സംസ്കാരം ഒരുമിച്ച് ഭക്ഷണം പാചകം ചെയ്യുന്ന, ഒരുമിച്ച് കഴിക്കുന്ന പ്രവാസി കൂട്ടായ്മ പ്രവാസ സാഹിത്യത്തിൽ ഒരു ആവർത്തിക്കുന്ന വിഷയമാണ്. മെസ്സിലെ ഭക്ഷണം നാട്ടിലെ രുചിയെ അനുകരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന, പക്ഷെ ഒരിക്കലും പൂർണ്ണമായി വിജയിക്കാത്ത ഒരു പ്രക്രിയയാണ്. ഈ അപൂർണ്ണ അനുകരണം പ്രവാസ ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു രൂപകമായി വായിക്കാവുന്നതാണ്. പ്രവാസിയുടെ ജീവിതം നാട്ടിലെ ജീവിതത്തെ അനുകരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന, പക്ഷെ എപ്പോഴും ഒരു വിടവ് അവശേഷിക്കുന്ന അനുഭവമാണ്.

സോഷ്യൽ മീഡിയയുടെ വരവോടെ മലയാളി ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ പുതിയ ആവിഷ്കാരങ്ങൾ ഉയർന്നുവന്നിട്ടുണ്ട്. ഭക്ഷണ ബ്ലോഗുകൾ, വ്ലോഗുകൾ, ഓൺലൈൻ പാചക പരിപാടികൾ എന്നിവ മലയാളി ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഡിജിറ്റൽ ആവിഷ്കാരങ്ങളാണ്. ഈ പുതിയ ഭക്ഷണ വ്യവഹാരങ്ങൾ പരമ്പരാഗത സാഹിത്യ രൂപങ്ങളെ സ്വാധീനിക്കുന്നുണ്ട്. ഭക്ഷണ ഓർമ്മക്കുറിപ്പുകൾ (food memoirs) ഒരു പ്രധാന സാഹിത്യ വിഭാഗമായി മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. യൂട്യൂബിലെ മലയാള പാചക ചാനലുകൾ കേരളീയ ഭക്ഷണ പൈതൃകത്തെ ആഗോള തലത്തിൽ പ്രചരിപ്പിക്കുന്ന പുതിയ മാധ്യമങ്ങളാണ്.

കെ.ആർ. മീരയുടെ കൃതികളിൽ ഭക്ഷണം സ്ത്രീ അനുഭവത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാന മാനമായി ചിത്രീകരിക്കപ്പെടുന്നു. അടുക്കള എന്ന ഇടം സ്ത്രീ ജീവിതത്തിന്റെ കേന്ദ്രമായും, അതേ സമയം ബന്ധനത്തിന്റെ പ്രതീകമായും പ്രവർത്തിക്കുന്നു. സ്ത്രീകളുടെ പാചക അധ്വാനം ദിവസവും മൂന്ന് നേരം ഭക്ഷണം ഒരുക്കൽ, കുടുംബാംഗങ്ങളുടെ രുചിഭേദങ്ങൾ പരിഗണിക്കൽ, വിഭവങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യൽ ഇവ അദൃശ്യമായ അധ്വാനമായി നിലനിൽക്കുന്നു. ഭക്ഷണ വിതരണത്തിലെ ലിംഗ അസമത്വം കുടുംബത്തിലെ പുരുഷന്മാർ ആദ്യം ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്ന ആചാരം, സ്ത്രീകൾ അവശേഷിക്കുന്നത് കഴിക്കുന്ന പ്രവണത ഇവ സമകാലിക മലയാള സ്ത്രീ സാഹിത്യത്തിൽ വിമർശനാത്മകമായി അവതരിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു.

ഉപസംഹാരം

മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ ഭക്ഷണം ഒരു ബഹുമാന സൂചകമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നുവെന്ന് ഈ പ്രബന്ധം തെളിയിക്കുന്നു. ഭക്ഷണം ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ രൂപകമാണ്, ജാതി അധികാരത്തിന്റെ ചിഹ്നമാണ്, സ്നേഹത്തിന്റെ ഭാഷയാണ്, ഗൃഹാതുരത്വത്തിന്റെ ഉറവിടമാണ്, സ്വത്വ നിർമ്മിതിയുടെ ഉപകരണമാണ്. ബഷീറിന്റെ കൃതികളിൽ ഭക്ഷണം ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെയും അതിജീവനത്തിന്റെയും ഹാസ്യത്തിന്റെയും രൂപകമാണ്. തകഴിയുടെ കൃതികളിൽ ഭക്ഷണ ഉൽപാദനവും ജാതി-വർഗ ബന്ധങ്ങളും ഇഴചേർന്ന് കിടക്കുന്നു. എം.ടിയുടെ രചനകളിൽ ഭക്ഷണ ഓർമ്മകൾ ഗൃഹാതുരത്വത്തിന്റെ ഏറ്റവും ശക്തമായ ഉറവിടങ്ങളാണ്. സമകാലിക സാഹിത്യത്തിൽ ഭക്ഷണം ഓർമ്മയുടെയും നൊസ്റ്റാൾജിയയുടെയും സ്വത്വ നിർമ്മിതിയുടെയും ഉപകരണമായി മാറിയിരിക്കുന്നു.

ഭക്ഷണ പഠനങ്ങൾ (food studies) എന്ന അന്തർവിഷയ മേഖല സാഹിത്യ വിശകലനത്തിന് പുതിയ സാധ്യതകൾ തുറക്കുന്നു. ഭക്ഷണത്തിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ സാഹിത്യത്തെ വായിക്കുമ്പോൾ, സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങളുടെ, അധികാര ഘടനകളുടെ, സാംസ്കാരിക മൂല്യങ്ങളുടെ പുതിയ മാനങ്ങൾ തെളിഞ്ഞുവരുന്നു. ലേവി-സ്ട്രോസിന്റെ ഘടനാവാദ സമീപനവും അപ്പാദുരൈയുടെ സാംസ്കാരിക വിശകലനവും മിൻറ്റ്സിന്റെ ഭക്ഷണ ചരിത്ര സമീപനവും മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ ഭക്ഷണ ചിത്രീകരണങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കാൻ ഫലപ്രദമായ സൈദ്ധാന്തിക ചട്ടക്കൂടുകൾ നൽകുന്നു. കേരളത്തിന്റെ ഭക്ഷണ സംസ്കാരത്തിന്റെ സാഹിത്യ ആവിഷ്കാരങ്ങൾ ഇനിയും ആഴത്തിലുള്ള പഠനം അർഹിക്കുന്ന ഒരു സമ്പന്ന മേഖലയാണ്.

ഈ പ്രബന്ധം മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ ഭക്ഷണ ചിത്രീകരണങ്ങളുടെ ഒരു പ്രാഥമിക അവലോകനം മാത്രമാണ്. ഓരോ എഴുത്തുകാരന്റെയും കൃതികളിലെ ഭക്ഷണ ആഖ്യാനങ്ങൾ വിശദമായ ഗവേഷണത്തിന് വിധേയമാക്കേണ്ടതുണ്ട്. പ്രാദേശിക ഭക്ഷണ സംസ്കാരങ്ങളും സാഹിത്യവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം ആഗോള ഭക്ഷണ പഠനങ്ങളുടെ ചട്ടക്കൂടിൽ അന്വേഷിക്കുന്നത് ഭാവിയിലെ ഗവേഷണത്തിന് ഫലപ്രദമായ ഒരു ദിശയായിരിക്കും. മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ ഭക്ഷണ ആഖ്യാനങ്ങൾ കേരളത്തിന്റെ സാംസ്കാരിക ചരിത്രത്തിന്റെ ഒരു അമൂല്യ ശേഖരമാണ്, ആ ശേഖരം വ്യവസ്ഥാപിതമായി പഠിക്കുന്നത് ഇന്ത്യൻ സാഹിത്യ പഠനത്തിനും ഭക്ഷണ പഠനങ്ങൾക്കും ഒരുപോലെ സംഭാവന നൽകുന്ന ഒരു ഗവേഷണ പദ്ധതിയായിരിക്കും.[14]

അവലംബങ്ങൾ

1. Lévi-Strauss, Claude. *The Raw and the Cooked: Introduction to a Science of Mythology*. Translated by John and Doreen Weightman. New York: Harper & Row, 1969.

2. Achaya, K. T. *Indian Food: A Historical Companion*. New Delhi: Oxford University Press, 1994.

3. Appadurai, Arjun. “How to Make a National Cuisine: Cookbooks in Contemporary India.” *Comparative Studies in Society and History* 30, no. 1 (1988): 3–24.

4. Achaya, K. T. *The Illustrated Foods of India A–Z*. New Delhi: Oxford University Press, 2009.

5. Basheer, Vaikom Muhammad. *Pathummayude Aadu (Pathumma's Goat)*. Kottayam: DC Books, 2010. First published 1959.
6. Karassery, M. N. *Basheer*. New Delhi: Sahitya Akademi, 2008.
7. Guru, Gopal. "Food as a Metaphor for Cultural Hierarchies." CASI Working Paper Series. Philadelphia: University of Pennsylvania, 2009.
8. Pottekkatt, S. K. *Oru Desathinte Katha (The Story of a Land)*. Kottayam: DC Books, 2012. First published 1971.
9. Ramakrishnan, E. V. "Caste and Narrative: Reading Dalit Fiction in Malayalam." In *Locating Indian Literature: Texts, Traditions, Translations*, 89–108. New Delhi: Orient BlackSwan, 2011.
10. Pillai, Thakazhi Sivasankara. *Kayar (Coir)*. Kottayam: DC Books, 2009. First published 1978.
11. George, K. M. *A Survey of Malayalam Literature*. Bombay: Asia Publishing House, 1968.
12. Nair, M. T. Vasudevan. *Nalukettu (The House with Four Rooms)*. Kottayam: Current Books, 2011. First published 1958.
13. Benyamin. *Aadujeevitham (Goat Days)*. Kottayam: DC Books, 2008.
14. Mintz, Sidney W. *Tasting Food, Tasting Freedom: Excursions into Eating, Culture, and the Past*. Boston: Beacon Press, 1996.